https://buxdu.uz

SCIENCE AND EDUCATION

ISSN 2181-0842 VOLUME 3, ISSUE 9

SEPTEMBER 2022

https://buxdu.uz

SCIENCE AND EDUCATION

SCIENTIFIC JOURNAL

ISSN 2181-0842

VOLUME 3, ISSUE 9

SEPTEMBER 2022

2020 IMPACT FACTOR 3.567 SJIFactor

www.openscience.uz

https://buxdu.uz

SCIENCE AND EDUCATION

SCIENTIFIC JOURNAL VOLUME 3 ISSUE 9

Executive Secretary
Tusmatova Nozima Inomovna
Editorial board
Z.Yaxshieva
Jizzakh State Pedagogical Institute, Doctor of Chemical Sciences
S.Sangwa
African Leadership University, Doctor of Business Administration
S.Otakulov
Jizzakh Polytechnic Institute, Doctor of Physical and Mathematical Sciences
M.A.S.Khasawneh
King Khalid University, Special Education, PhD
Sh.Akramova
Military-technical Institute of the National Guard, Doctor of Pedagogical Sciences
E.M.Colocassides
College of Tourism & Hotel Management, Doctor of Science in Communication
B.Sultonov
Tashkent Pharmaceutical Institute, Doctor of Technical Sciences
Ya.L.Chernyavskaya
Tyumen State Medical University, Candidate of Philological Sciences
A.Sidiqov
Tashkent Institute of Chemical Technology, Doctor of Chemical Sciences
W.B.Vidona
Edo State University, Anatomy, PhD
B.Kucharov
Institute of General and Inorganic Chemistry of the Academy of Sciences, Doctor of Technical Sciences
I.Eshmetov
Institute of General and Inorganic Chemistry of the Academy of Sciences, Doctor of Technical Sciences
M.Abdullaev
Andijan State University, Doctor of Historical Sciences
Z.Tojieva
National University of Uzbekistan, Doctor of Geographical Sciences
N.Jiyanova
Tashkent Financial Institute, Candidate of Economic Sciences
X.Qobulov
Tashkent Financial Institute, Candidate of Economic Sciences
A.Nabiev
Tashkent Institute of Chemical Technology, PhD in Technical Sciences
A.Turgunbaeva
Namangan State University, PhD in Psychological Sciences
B.Xaynazarov
National University of Uzbekistan, PhD in Historical Sciences
M.Voxidova
Tashkent State Institute of Oriental Studies, PhD in Economics
A.Rahmonov
Republican Scientific-Practical Center, PhD in Pedagogical Sciences
G.Ochilova
Karshi Institute of Engineering and Economics, Candidate of Philosophical Sciences
B.Omonov
Karshi State University, PhD in Philosophical Sciences
O.Axmedova
Bukhara Institute of Engineering and Technology, PhD in Technical Sciences
G.Jumanazarova
Jizzakh State Pedagogical Institute, Doctor of Philological Sciences
T.Sabirjanov
Fergana Polytechnic Institute, Candidate of Technical Sciences
Sh.Ismoilov
Tashkent State Law University, Doctor of Sciences in Law
M.Rakhimov
Tashkent State Law University, Doctor of Philosophy in Law
L.Rakhimkulova
Tashkent State Law University, Doctor of Philosophy in Law
A.Sultonov
Jizzakh Polytechnic Institute, PhD in Economics
B.Safarov
Bukhara Institute of Engineering and Technology, PhD in Technical Sciences
J.M.Sasan
PAU Excellencia Global Academy Foundation, Inc., Professional Education

Mas'ul kotib
Tusmatova Nozima Inomovna
Tahririyat
Z.Yaxshiyeva
Jizzax davlat pedagogika instituti, kimyo fanlari doktori
S.Sangwa
African Leadership University, Doctor of Business Administration
S.Otaqulov
Jizzax politexnika instituti, fizika-matematika fanlari doktori
M.A.S.Khasawneh
King Khalid University, Special Education, PhD
Sh.Akramova
Milliy gvardiya harbiy-texnik instituti, pedagogika fanlari doktori
E.M.Colocassides
College of Tourism & Hotel Management, Doctor of Science in Communication
B.Sultonov
Toshkent farmatsevtika instituti, texnika fanlari doktori
Ya.L.Chernyavskaya
Тюменский государственный медицинский университет, кандидат филологических наук
A.Sidiqov
Toshkent kimyo-texnologiya instituti, kimyo fanlari doktori
W.B.Vidona
Edo State University, Anatomy, PhD
B.Kucharov
Fanlar akademiyasi Umumiy va noorganik kimyo instituti, texnika fanlari doktori
I.Eshmetov
Fanlar akademiyasi Umumiy va noorganik kimyo instituti, texnika fanlari doktori
M.Abdullayev
Andijon davlat universiteti, tarix fanlari doktori
Z.Tojiyeva
O'zbekiston milliy universiteti, Geografiya fanlari doktori
N.Jiyanova
Toshkent moliya instituti, iqtisod fanlari nomzodi
X.Qobulov
Toshkent moliya instituti, iqtisod fanlari nomzodi
A.Nabiyev
Toshkent kimyo texnologiya instituti, texnika fanlari PhD
A.Turgunbayeva
Namangan davlat universiteti, psixologiya fanlari PhD
B.Xaynazarov
O'zbekiston milliy universiteti, tarix fanlari PhD
M.Voxidova
Toshkent davlat sharqshunoslik instituti, iqtisodiyot fanlari PhD
A.Rahmonov
Respublika ilmiy-amaliy markaz, pedagogika fanlari PhD
G.Ochilova
Qarshi muxandislik-iqtisodiyot instituti, falsafa fanlari nomzodi
B.Omonov
Qarshi davlat universiteti, falsafa fanlari PhD
O.Axmedova
Buxoro muxandislik-texnologiya instituti, texnika fanlari PhD
G.Jumanazarova
Jizzax davlat pedagogika instituti, filologiya fanlari doktori
T.Sobirjonov
Farg'ona politexnika instituti, texnika fanlari nomzodi
Sh.Ismoilov
Toshkent davlat yuridik universiteti, yuridik fanlari doktori
M.Rahimov
Toshkent davlat yuridik universiteti, yuridik fanlari falsafa doktori
L.Rahimqulova
Toshkent davlat yuridik universiteti, yuridik fanlari falsafa doktori
A.Sultonov
Jizzax politexnika instituti, iqtisodiyot fanlari PhD
B.Safarov
Buxoro muxandislik-texnologiya instituti, texnika fanlari PhD
J.M.Sasan
PAU Excellencia Global Academy Foundation, Inc., Professional Education

https://buxdu.uz

58. Dilnoza Oltiyeva
Bo'lajak o'qituvchilar o'rtasida kommunikativ madaniyatni shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlarni o'rganish 437
59. Dilnoza Oltiyeva
Barkamol shaxsni tarbiyalashda muomala madaniyati 443
60. Dilorom Qo'chqarova, Mamurjon Moxmudovich Jamolov
Tasviriy san'at darslarida rangshunoslik nazariyasi va bo'yoq bilan ishlash usullari 450
61. Mohira O'ktamboyevna Quryozova
Boshlang'ich sinf darslarida axborot texnologiyalari orqali qo'shiqlardan foydalanish metodlari va ularning ahamiyati 454
62. Munavvar Xaydarovna Rashidova
Recommendations on the use of scaffolding technology in English classes 459
63. Zulxumor Sa'dullayevna Turdiyeva, Yarqinoy Allaberganovna Xudayberganova
Maktablarda matematika darslari tuzilishiga qo'yiladigan talablar va o'quvchilarning bilimlarini nazorat qilish metodlari 462
64. Dildora Abdinabi qizi Abdumo'minova
Talabalarga tasviriy san'atdan mashg'ulotlarni tashkil etishda qalamtasvirning nazariy qonunlardan foydalanish 467
65. MuxammadSodiq Abdinabi o'g'li Abdumo'minov
Ochiq havoda insonlarni turli xolatlaridan tasvirlar bajarish texnologiyalari 474
66. Жасур Бекпулатович Абдурахмонов
Ўқув жараёни самарадорлигини оширишга қаратилган концептуал, методологик ва назарий асослари 481
67. Илхомжон Ибрагимович Туйчиев, Дилафруз Уктамовна Арипджанова
Поликомпонент калава ип олишда толалар мослигини илмий асослаш 487
68. Саодат Музаффаровна Мардонова
Ҳаёт хавфсизлиги қоидаларини ўқитишнинг самарадорлиги 492
69. Зевар Хожиевна Толибова
Инсон хулқ-атворининг жиддий муаммоси 498
70. Лолахон Хайитбоева
Умумтаълим мактаблари француз тили дарсларида ўқувчиларни талаффузга ўргатиш 504

ECONOMIC SCIENCES / IQTISOD FANLARI

71. Shahnoza Safoyeva
A new era in the foreign policy of the Republic of Uzbekistan: Development of relations with the Middle East (Saudi Arabia and the Republic of Turkey) 508
72. Sarvinoz Sharifjonovna Mamadjonova
Why women chose particular professions more than others in Uzbekistan: qualitative research 511
73. Наргиза Кобиловна Шоисломова, Жавохир Шарифжон угли Обидов
Актуальные вопросы стимулирования инвестиционной активности в Узбекистане 518

LEGAL SCIENCES / YURIDIK FANLAR

74. Азиз Комилжонович Хакбердиев
Ўзбекистонда ходимлар сони (штати)ни қисқартириш тушунчаси, шакллари ва тартиб-таомиллари 527

https://buxdu.uz

Ҳаёт хавфсизлиги қоидаларини ўқитишнинг самарадорлиги

Саодат Музаффаровна Мардонова
Бухоро давлат университети

Аннотация: Мамлакатимизда ҳозирги кунда аҳолини ҳаёт хафвсизлиги ва турли фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш уларни юқори даражага кўтариш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бири ҳисобланади. Мақолада таълим муассасаларида “Ҳаёт хавфсизлиги қоидалари” фанини ўқитиш долзарблигини кўришимиз мумкин.

Калит сўзлар: ҳаёт, хавфсизлик, фавқулодда вазият, бахтсиз ҳодиса, фалокат, табиий офат.

Effectiveness of life safety training

Saodat Muzaffarovna Mardonova
Bukhara State University

Abstract: In our country, raising the level of life safety and protection of the population from various emergency situations is one of the priorities of the state policy. In the article, we can see the importance of teaching "Life Safety Rules" in educational institutions.

Keywords: life, safety, emergency, accident, disaster, natural disaster.

Юртимизда айни вақтда амалга оширилаётган кенг кўламли ислоҳотлар жараёнини, яъни кучли фуқаролик жамияти ва ҳуқуқий демократик давлат қуришдек эзгу мақсадимизни аҳолининг асосий қисмини ташкил этувчи ёшлар иштирокисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Ёшларга таълим бериш масаласи мамлакатимизда олиб борилаётган давлат сиёсатининг энг муҳим устувор йўналишларидан биридир. Ҳаёт хавфсизлиги инсоният ҳаётини, табиий бойликларни, атроф муҳитни муҳофаза қилиш муаммоси мамлакатимизда алоҳида эътиборга лойиқ ва долзарб муаммо ҳисобланади. Республикамизда XX асрнинг 60-йилларидан фуқаро мудофааси тизими фаолият кўрсатиб келган. Унинг асосий вазифаси тинчлик даврида ва уруш шароитида мамлакат аҳолисини ялпи қирғин қуроллари ва бошқа ҳужум воситаларидан ҳимоя қилиш, уруш шароитида объектларнинг барқарор ишлашини таъминлаш ҳамда ҳалокат ўчоқларида қутқариш ва тиклаш ишларини ўз вақтида самарали амалга

https://buxdu.uz

оширишдан иборат эди. Лекин аҳоли ҳаётига фақатгина оммавий қирғин қуроллари эмас, балки бошқа хавф-хатарлар ҳам таҳдид солиб турар эди. Булар турли табиий офатлар, авария, ҳалокатлар эканлиги барчамизга аёндир. Бўлиб ўтган бир нечта табиий ва техноген офатлар (масалан; Чернобил атом электр станциясидаги авария, 25000 одамнинг ёстиғини қуритган Спитак зилзиласи ва бошқ.) фуқаро мудофаасининг ўрни ва вазифаларига бошқача кўз билан қараш керак эканлигини кўрсатиб берди. Фуқаро мудофааси қўшинлари бундай йирик кўламдаги офатларга қарши курашишга тайёр эмас эканлиги, фуқаро мудофааси вазифалари фақатгина ҳарбий давр чегарасида қолишлиги мумкин эмаслиги, улар олдига қўйилган вазифалар кўламини кенгайтириш эҳтиёжи юзага келди. Эндиликда фуқаро мудофааси учун авария, ҳалокат ва табиий офатларнинг оқибатларини тугатиш, авария-қутқарув ишларини олиб бориш билан бирга содир бўлиши мумкин бўлган фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш, бундай вазиятларни башоратлаш вазифаси етакчи рол ўйнаши лозим эди. 90-йилларга келиб ядро уруши хавфи камайди, биологик қуроллардан фойдаланиш чеклаб қўйилди, янги-янги замонавий қурол турлари кашф қилиндики, улар одамлар учун хавфли бўлмай, балки иқтисодиёт объектларини ишдан чиқаришга қаратилган эди. Буларнинг ҳаммаси фуқаро мудофааси тизими ўрнида янги бир тизим ташкил этилиши лозимлигини исботлаб берди. Тинчлик шароитида давлатларда содир бўлаётган авария, ҳалокатлар ва табиий офатлар оқибатида юзага келадиган зарарлар миқдори йилдан-йилга ошиб борди. Маълумотларга қараганда, авария ва фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни тугатиш билан боғлиқ тадбирларни ташкил этиш ва амалга ошириш яхши самара бермаган. Энг муҳими, тинчлик даврида фавқулодда вазиятларга (ФВ) жавоб беришга мўлжалланган махсус тизимнинг йўқлиги эди. Мавжуд тизим, уруш давридаги фавқулодда вазиятларга йўналтирилган ва у бахтсиз ҳодисалар, фалокатлар ва табиий офатларнинг оқибатларини бартараф этишда фаол иштирок этган бўлсада, у ўзига хос хусусиятлар туфайли ушбу иш билан тўлиқ кураша олмади. Фуқаро мудофааси тизимининг самарасизлиги бир қатор муаммолар туфайли юзага келди, уларнинг энг асосийлари қуйидагилар:

- давлат миқёсида фавқулодда вазиятларни олдини олиш ва бартараф этишни бошқариш ва фаолиятини мувофиқлаштириш учун етарли ваколат ва тажрибага эга, доимий давлат органининг йўқлиги;
- фавқулодда вазиятларда шошилинч таъсир кучларининг йўқлиги; Фуқаро мудофаасининг қисқартирилган таркибдаги қисм ва бирлашмаларни жамлаш ва фавқулодда вазият зонасига юбориш узоқ вақт талаб қилиши;
- фавқулодда вазиятлар худудига қутқарувчиларни тезкор етказиб беришни таъминлайдиган махсус мобил транспорт воситаларининг йўқлиги;

(cc) BY

https://buxdu.uz

- Фуқаро мудофааси тизимида одамларни ҳар қандай вазиятда қутқариш учун махсус универсал тайёргарликка эга бўлган профессионал қутқарувчиларнинг йўқлиги;

- Фуқаро мудофаасининг 2 йиллик хизматга чақирилган қўшин аскарлари ва ҳарбийлаштирилмаган тузилмалар таркибида қутқарувчилар эмас турли соҳа мутахассислари бўлганлиги;

- Фуқаро мудофааси кучларининг қутқарув ва бошқа шошилинч ишларни бажариш учун замонавий техникасининг йўқлиги; эскирган, кам қувватли муҳандислик технологияларидан фойдаланилган, қидирув ускуналари ва қутқарув воситалари мавжуд бўлмаганлиги;

- Фавқулодда вазиятларнинг (ФВ) олдини олиш ва тугатиш соҳасидаги фаолиятни тартибга солувчи қонунчилик базасининг йўқлиги. 1987 йил июль ойида мамлакат раҳбарияти Фуқаро мудофаа тизимини тубдан қайта ташкил этишга оид ҳужжатни ишлаб чиқди. Ушбу ҳужжатда тизим эҳтимоли мавжуд авария, ҳалокатлар ва табиий офатларнинг оқибатларини бартараф этиш, қутқарув ва бошқа шошилинч ишларни бажаришга тайёр бўлиши кераклиги таъкидланди. Шундай қилиб, Фуқаро мудофаа тизимининг фавқулодда вазиятларнинг нафақат ҳарбий, балки тинчлик даврига ҳам мўлжалланиши биринчи марта расмий равишда эълон қилинди. Фуқаро мудофааси тизимини тубдан қайта ташкил этиш комплекс чора-тадбирларни амалга ошириш орқали таъминланди. Ўзбекистон Республикаси аҳолини табиий ва техноген фавқулодда вазиятлардан ҳимоя қилиш учун муаммоларни ҳал қилишда ўз йўлини танлади. Шу билан бирга бугунги кундалик ҳаётимизда табиий ёки техноген хавфларнинг ҳажми ва хилма-хиллиги жуда кенгайиб кетди. Жамиятимизда техносферанинг роли ошиб, яшаш тарзимиз ҳам техникалар билан чамбарчас боғлиқ бўлиб қолди. Бу жараён мамлакатимизнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишини жадаллаштириш учун шарт-шароитлар яратиш билан қаторда аҳолининг муайян даражада саломатлиги ва ҳар томонлама ҳаёт фаолияти хавфсизлигини таъминлашнинг муҳимлигини кўрсатиб берди.

Бундай шароитда "Ҳаёт хавфсизлиги асослари" қоидаларини ўрганиш ва уни ўқитиш орқали соғлом ва тинч турмуш тарзи муаммосини маълум даражада ҳал килишга, шахсни ҳар томонлама ривожлантиришга, ҳаёт фаолияти хавфсизлигини таъминлаш соҳасида инсонларнинг ижтимоий фаоллигини кучайтиришга илмий жиҳатдан оқилона бўлган турмуш тарзини шакллантириш бугунги куннинг долзарб муаммоларига айланди. Ҳозирги даврдаги юз бериши эҳтимоли бўлган фавқулодда вазиятлар таъсири, кўлами, оқибати, ўзининг мураккаб шароитларга олиб келиши билан фарқланади. Олиб борилган мониторинг ва таҳлилларга назар соладиган бўлсак дунёда охирги ўн

йил давомида содир бўлган фавқулодда вазиятларнинг 70% бу – техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлардир.

XX асрнинг 90-йилларида турли вазиятлар билан боғлиқ равишда юз берган бахтсиз ҳодисаларнинг ортиб бориши, фавқулодда вазиятларнинг кўплаб юз бериши 1991 йилда “Ҳаёт хавфсизликда” шиори остида Бутун жаҳон конгрессининг ўтказилиши ва унда кўрилган масалалар ечимида алоҳида эътибор берилиши зарурати кўрсатиб ўтилди ва таъкидланди. Фавқулодда вазиятлардан жабрланганлар сонини камайтиришнинг асосий йўлларидан бири аҳолининг барча тоифаларини шу жумладан ўқувчиларни фавқулодда вазиятлар шароитида тўғри ҳаракатланишга ўргатишдан иборатдир. Бундай тайёргарлик доимий, мунтазам, узлуксиз тарзда оилада, маҳаллада, мактабгача таълим муассасалари ҳамда умумий ўрта таълим мактабларида ва олий таълим муассасаларида амалга оширилмоғи лозим. Юқоридаги таҳлиллар натижасини кўрадиган бўлсак, республикамизда аҳолини фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш соҳасида ўқувчиларни “Ҳаёт хавфсизлиги асослари” қоидаларини ўқитиш нақадар долзарблигини кўришимиз мумкин. Мактаб таълим тизимида ўқувчиларни хавфсизлигини таъминлаш борасидаги мустақил фикрлаш кўникмаси билан билимларини эгаллашга эришишида “Ҳаёт хавфсизлиги асослари” қоидаларининг роли каттадир. Чунки ўқувчилар мустақил фикрлаш орқали якка сурат ҳамда мустақил изланишга ўрганадилар. Ҳар бир мактаб ўқувчиси ҳар қандай шароитда хавфсизлигини таъминлаш борасида билимларга эга бўлиши, зарурий ҳолларда хавфсизлик чоралари бўйича тўғри ҳаракатларни амалга ошира олиши лозим.

Фойдаланилган адабиётлар

1. M.S.Muzaffarovna, M.A. Amonovich, M.S. Muxammadjonovna. PRINTING AND TECHNICAL PROPERTIES OF COTTON FABRICS PRINTED BY THICKNING POLYMER COMPOSITIONS. Austrian Journal of Technical and Natural Sciences

2. S.M. Muzaffarovna. Emergency Medical Care in Emergency Situations. Eurasian Research Bulletin 4, 28-29

3. Мардонова С.М.Электр токидан жароҳатланиш ва унинг инсон организмига таъсири PROBLEMS OF BIOLOGY AND MEDICINE. БИОЛОГИЯ ВА ТИББИЁТ МУАММОЛАРИ 5 (2021

4. С.М. Мардонова. Соғлом авлодни тарбиялашда оилада соғлом муҳитни яратиш. Профессионал таълим муассасаларида дуал таълимни ташкил этишнинг замонавий.

https://buxdu.uz

5. M.S. Muzaffarovna. Efficiency Of Creation And Use Of Multimedia Training Courses In The Education System. BRIDGE TO SCIENCE: RESEARCH WORKS ,2021 1 (2021, № 1), 57-59

6. S Mardonova. THE INFLUENCE OF BAD HABITS ON THE HUMAN BODY. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. Uz) 8 (8

7. M.C. Музаффаровна. Влияние вредных факторов на здоровье человека и широкое применение требований к здоровому образ жизни у молодёжи.Научный журнал "Вестник магистратуры" 111

8. M.S. Muzaffarovna. Efficiency of creation and use of multimedia training courses in the education system,San Francisco,USA International Conference BRIDGE TO SCIENCE: RESEARGH WORKS 1

9. Мардонова С. М. Влияния курения для здоровья. “Талабалар маънавиятини ривожлантиришнинг инновацион механизмларини …

10. Мардонова С.М. Рахматов Н.Н. Абу Али Ибн Сино асарларида маънавий-ахлоқий тарбия масалалари ва инсон камолоти. "Тиббиётда янги кун" Илмий-реферaтив, маънавий-маърифий журнал 1 (29), 74-76

11. Р.И Шарафутдинова, Г.С Муратова, М.Т. Турсунбаева. КОНЦЕПЦИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ И ОБРАЗОВАНИЯ И ИХ ФОРМИРОВАНИЕ В СОЗНАНИИ СТУДЕНТОВ. Биология и интегративная медицина, 156-161

12. N.R. Ochilova, G.S. Muratova, D.R. Karshieva. The Importance of Water Quality and Quantity in Strengthening the Health and Living Conditions of the Population. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MEDICAL AND NATURAL SCIENCES 2 (5), 399-402.

13. Муратова Г.С, Шарофутдинова Р.И, Турсунбаева.М. Талабаларда экологик тафаккур ва тарбия тушунчаларини шакллантириш. Тиббиётда янги кун 1 (1(29)), 105-107

14. Муратова Г.С, Шарофутдинова Р.И, Турсунбаева.М. Concepts of ecological thinking and education and their formation in the minds of students. Биология и интегративная медицина, 156-161

15. N.R Ochilova, G.S Muratova, D.R Karshieva. The Importance of Water Quality and Quantity in Strengthening the Health and Living Conditions of the Population. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MEDICAL AND NATURAL SCIENCES 2 (5), 399-402

16. Р.И ШАРАФУТДИНОВА, Г.С МУРАТОВА, М.Т.К ТУРСУНБАЕВА. ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОНЦЕПЦИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ И ВОСПИТАНИЯ. Биология и интегративная медицина, 98-104

17. S.R Infarovna, M.G Saitovna. Role formation of ecological thinking and education in higher education institutions. ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL 11 (2), 1400

18. Р.И Шарафутдинова, Г.С Муратова, Г.А Жумаева, Ш.А Мустафаева. USING COLLABORATIVE LEARNING METHOD ON CONDUCTING PRACTICAL EXERCISES ON THE SUBJECT OF SPORTS MEDICINE. Новый день в медицине, 261-264

19. Z.H. Tolibova, D.R. Qarshiyeva, N.R. Ochilova. The role of Human healthy and safe lifestyle in the period of global pandemic-covid 19. The American journal of applied scincer 2 (11)

20. G.S. Muratova, D.R. Qarshiyeva. Basic Symptoms of Infectious Diseases European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630) 13, 117-121.

21. D.R. Karshieva, F.A. Nazarova, Z.H. Tolibova. Atmospheric dust and its effects on human health ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 11 (3), 1168.

22. F.A Fayziyeva, F.A Nazarova. Bioecology and useful properties of papaya or melon tree. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 11 (3), 1778

23. A. ASADULLAYEV. Jamiyatda sog'lom turmush tarzini tashkil qilishda jismoniy tarbiya va sport mutaxasislarining o'rni. Центр научных публикаций (buxdu. Uz) 1 (1)

24. А.Н. Асадуллаев. Жамиятда соғлом турмуш тарзини ташкил килишда жисмоний тарбия ва спорт мутахассисларининг ўрни. Педагогика ва психологияда инновациялар журнали, 3-махсус сон, 31-36 бетлар.

25. A.N. Asatullayev, O.G. Jabborova Bleeding and its Types, Organization of Emergency Assistance in Bleeding. European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630) 13, 111-116

26. A. Asadullyev. Sog'lom turmush tarzini shakllantirishning pedagogik asoslari. Центр научных публикаций (buxdu. Uz) 8 (8).

27. A.N. Asadullaev, Z.X. Tolibova. Central asian journal of medical and natural sciences Volume: 02 Issue: 05| Sep-Oct 2021 ISSN: 2660-4159

28. F.A Fayziyeva, F.A Nazarova. Bioecology and useful properties of papaya or melon tree. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 11 (3), 1778

29. М.И Мустафаева, Ф.А Файзиева. Сравнение альгофлоры биопрудов г. Бухары с аналогической флорой прудов Узбекистана. Евразийский Союз Ученых, 81-82

(cc) BY